

Norra Ängby Tidning

Årgång 46

Nr 3 • september 2024

NORRA ÄNGBY TRÄDGÅRDSSTADSFÖRENING

**Kor ska beta
i Kyrksjölöten**

**Det blir ingen
skolpaviljong i
i Karsviks hage**

**Norra Ängbys
kortaste gata
finns inte längre!**

**Så tycker
barnen om
nya lekplatsen**

Norra Ängby Tidning

Tidningen ges ut av Norra Ängby Trädgårdsstadsförening och delas ut till alla hushåll i Norra Ängby. Genom tidningen strävar vi efter att bidra till en positiv utveckling av vårt område, inklusive frågor som rör trafik, service och nybyggnation. Vi vill ge en bild av livet i Norra Ängby och skriver om både stort och smått – från historia till nutid och framtid. Tidningen har en upplaga på 1800 exemplar och ges ut fyra gånger per år: i början av mars, juni, september och december. Deadline för material är cirka en månad före utgivningsdatum. Föreningen informerar också via webbplatsen www.norra-angby.se och på facebook.com/norraangby.

Tidningsredaktion**Rolf A Olsson**, redaktör, rolf@rao.se**Elisabet Engdahl Linder**, elisabet.engdahl.linder@gmail.com**Lotta Hirschberg**, lotta.hirschberg@gmail.com**Pelle Sahl**, pellesahl@gmail.com**Ansvarig utgivare****Pelle Sahl**, pellesahl@gmail.com**Tryck****Gävle Offset**, www.gavleoffset.se, 026-66 25 00**Annonsförsäljning:****Johan Schaeffer**, johan.schaeffer@yahoo.se,

0739 83 22 07.

Annonspriser:

Format		(bredd x höjd)	Fyrfärg
Helsida		183 x 255 mm	11 000 kr
Halvsida	Liggande	183 x 126 mm	6 600 kr
	Stående	89 x 255 mm	6 600 kr
1/3 sida	Liggande	183 x 83 mm	4 800 kr
	Stående	58 x 255 mm	4 800 kr
1/3 höjd	1 sp	58 x 83 mm	2 000 kr
	2 sp	120 x 83 mm	3 600 kr
Små liggande (ca 1/6 höjd)			
	1 sp	58 x 43 mm	1 100 kr
	2 sp	120 x 43 mm	2 000 kr
	3 sp	183 x 43 mm	2 800 kr

Annonsmtrl: Tryckfärdig högupplöst PDF till www.annons@rao.se.

Erbjudande: Boka fyra färgannonser i följd och du får 25% rabatt på samtliga fyra införanden!

Prenumeration

Har du flyttat från Norra Ängby, men ändå vill njuta av Ängbykänslan, kan du prenumerera på tidningen: Namn, adress och 250 kr på plusgiron 94 01 78-7. (större delen av den summan är porto).

ISSN-nummer 2001-290X

innehåll

INLEDAREN: Sedan senast ...	3
Välkommen till Äppelsöndagen	4
Att beskära äppelträd	4
Trädgården som konst och kulturarv	4
Frisörkedja tar över lokaler vid torget	5
Det blir ingen skolpaviljong i Karsviks hage!	6
Ännu oklart om det ska bli lekgata	7
Den talande soptunnan gör succé	8
Därför ska kor beta i Kyrksjölöten	10
Den farliga badtrappan i Kyrksjön	12
Tove svarar på frågor om trädgården	13
Hej Chat GPT – skriv en artikel om Norra Ängby	14
Öppet rör för råttor som vill gnaga på elkabel	16
Ny keramikverkstad.	17
Hur långt är ett snöre?	19
Den färgglada fågeln vid Kyrksjön	20
Kyrksjögubben	22
Norra Ängby kortaste gata– finns inte längre!	22
Cykloperna fyller 70.	22
Avsatsyxan från Jomsborgsvägen	23
Tegnebyvägen signalerar hållristningar!	24
Program	26

Tryckt på FSC-certifierat
papper tillverkat i Sverige
av Arctic Paper.

inledaren

Sedan senast...

... har räntan krupit ner lite till. Det är förstås bra för den egna plånboken, men egentligen tycker jag att de som bestämmer borde ha passat på att sänka ränteavdraget när räntan var låg. Sänkt avdrag parallellt med sänkt ränta hade vi låntagare klarat av och det hade dessutom inneburit att bostadspriserna inte hade blivit så osunt höga som de har blivit. Men de lyssnade inte på mig. Som vanligt.

... har jag mest varit i sommarstugan. Visst är det märkligt att många av oss som bor i Norra Ängby åker härifrån när äppelträden blommar, trädgården går att utnyttja från arla till särla och man kan bada i både Kyrksjön och Mälaren? Det kunde nog inte de som reste våra väggar och lade tegel på taken för snart hundra år sedan, föreställa sig.

... har den stora rutschkanan i Björklunds Hage försvunnit. Här har jag en annan åsikt och den är att det är dåligt, för i den stora rörkanan kunde mina allt snabbare växande barnbarn fortfarande åka i med ett visst utbyte. Nu är det bara pyramiden av rep kvar som utmanar en fyraåring.

... har jag spelat Gåfotboll på gångavstånd. Ängby IF drog igång den nya verksamheten precis innan sommaren. Det är något jag verkligen vill rekommendera till alla över 65. Det krävs inga förkunskaper alls och det handlar mer om att träffa nya vänner än att träffa bollen. Efteråt bjuds vi på fika och snackar en stund. Vill du vara med? Mejla till andreas.berggren@angbyif.se

Det stolta premiärlaget. Fotbollförbundets gåfotbollsambassadör Barbro Östlund står längst till höger. Och jag trea från höger.

Pelle Sahl
Ordförande i Norra Ängby
Trädgårdsstadsförening

... har jag hört att vi ska få betesdjur på Snorreängen. Bra eller dåligt? Jag är en av dem som har ett visst förtroende för våra valda politiker och den verksamhet de och deras anställda har att hantera, så jag tycker nog att de bör få en chans. Kossorna, menar jag.

... har jag sett att det verkar bli mycket äpplen i år. Igen. Det borde innebära att vi kan få in mycket äpplen till glöggen på Äppelsöndagen. Den som lämnar in två kassar äpplen får en flaska glögg som tack för hjälpen.

...har vi skickat ett överklagande till Länsstyrelsen. Strömförsörjningen till en mobilmast i grönområdet Komötet är undermåligt utförd och det klagade vi på redan när det gjordes. Nu har vi klagat på att det fortfarande ser likadant ut och dessutom blivit värre. Farligt, enligt vår åsikt. Precis innan pressläggning fick vi brev med avslag från Länsstyrelsen. Nästa steg blir att anmäla till Elsäkerhetsverket.

... har det varit sommar, men nu kommer snart hösten. Björken jag ser från vårt kombinerade kontor/barngäst-rum börjar redan gulna och snart är det dags att promenera i våra närliggande skogsområden för att njuta av färgspraket. Jag gillar både hösten med de fantastiska färgerna och vintern med den underbara snön. Finns något vackrare än rimfrost i björkarna vid Sävevägen?

... har jag noterat att MAJI, den ganska nya sushibaren vid Runstensplan, verkar ha hyfsad fart på affärerna även mitt i sommaren. Det har åtminstone varit folk där när jag har varit där. Jag oroar mig alltid när en ny butik öppnar i närområdet. Vi vill ju så gärna att våra torg ska leva men de har svårt att konkurrera med Bromma Blocks och Vällingby C. Det vi kan göra för dem är att handla, så jag slutar med en uppmaning: Shoppa lokalt!

Att beskära äppelträd Lördag 14 september

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening inbjuder till kurs i JAS-beskärning av äppelträd

Lördag den 14 september kl 11.00-15.00

Plats Stora Ängby Allé 15.

Kursledare pomolog Joseph Rowe

Joseph som också brukar har mustprovning på Äppelsöndagen kommer att guida oss i pomologi och lär ut grunderna i beskärning av äppelträd. JAS- beskärning som kan göras från juli - september.

Vi gör en paus under kursen då vi bjuder på fika med bulle. Ta gärna med egen sekator, om du har någon som du gillar särskilt

Utbildningen är gratis för medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen. Övriga betalar 350 kr och kan delta i mån av plats. Platsantalet är begränsat och först till kvarn gäller.

Anmälan per SMS till 0707466240

Varmt välkomna till en rolig och lärande dag.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Trädgården som konst och kulturarv Onsdag 25 september

Om du är intresserad av att veta mer om hur viktiga trädgårdar är och har varit genom tiderna så är du varmt välkommen att lyssna till Maria Flinck när hon berättar om sin forskning på det området.

Onsdag 25 september kl 18:30 på Tempus, Beckombergavägen 3. Anmälan till info@norra-angby.se senast 23 sept.

Maria kommer att prata om trädgården som kulturuttryck, som en konstform och som kulturarv. Maria har på uppdrag av ägaren Stadsholmen AB arbetat med växtinventering i Stora Ängbys trädgård under 2008-2009. Inventeringen finns att läsa i Stadsholmens arkiv och hos Stockholms Stadsmuseum.

Fotograf: Petersens, Lennart af (1913-2004). Stadsmuseet i Stockholm.

Välkommen till Äppelsöndagen på Ängby torg 29 september!

Söndagen den 29 september klockan 12-15 är det Äppelsöndag på Ängby torg. Pomologer sortbestämmer äpplen som du tar med från din egen trädgård. Det blir också avsmakning av must med Joseph Rowe från Palla.

Varje år samlar Trädgårdsstadsföreningen också in äpplen som sedan blir till glögg som säljs på julmarknaden första advent. Det verkar bli ett fint äppelår. Om du har äpplen över får du gärna lämna dom vid insamlingen på torget under Äppelsöndagen.

Två påsar äpplen mot en flaska glögg

Ifjol fick vi ihop för lite äpplen, vilket resulterade i att några kunder blev utan glögg. I år vill vi därför försöka samla in mer så att glöggen räcker till alla. Därför erbjuder vi de 25 första som lämnar in två matkassar nyplockade äpplen en flaska Ängbyglögg i utbyte, med leverans i december.

Om du vill men inte kan lämna dina äpplen på Ängby torg på Äppelsöndagen kan du mejla till appelen@norra-angby.se så får vi se vad vi kan göra.

Ängby Beauty Castle har flyttat ut och nya verksamheter står redo att hyra hörnlokalerna vid Ängby torg.

Frisörkedja tar över lokaler vid torget

Frisörkedjan Moment med salonger i Äppelviken och Sundbyberg tar över lokalerna på kortsidan av Galinhuset vid Ängby torg. Samtidigt pågår förhandlingar om att en helt annan typ av verksamhet ska ta över Ängby Beauty Castles lokal på framsidan.

Alla som har bott i Norra Ängby ett tag minns säkert presentshopen Galinas, som i många år låg på kortsidan. Det var en av områdets äldsta affärer. För några år sedan lämnade Galinas ägare huset, men namnet Galina finns fortfarande kvar på de blå markiserna.

Många har misslyckats

Efter Galinas nedläggning har flera verksamheter passerat genom hörnlokalen. Senast fanns där en tatueringstudio, men det visade sig snart att Norra Ängby kanske inte är det bästa området för den typen av verksamhet.

På framsidan har Ängby Beauty Castle haft sin skylt och entré. Frisörstolen där har varit välbesökt, men tidigare i år

tvångades Ängby Beauty Castle stänga. Ägarinnan, som även var frisör på salongen, drabbades av en allergi som gjorde det omöjligt för henne att fortsätta arbeta.

Två nya frisörer

Ängby Beauty Castle har det nuvarande hyreskontraktet för alla lokaler i hörnet och har hyrt ut en del av dem. Det är klart att frisörkedjan som tar över kortsidan kommer att renovera under hösten, och att två frisörer ska börja arbeta där. De planerar att öppna i december.

Fastighetsägaren Lars Dahlkvist har

egentligen inget direkt med förhandlingarna att göra, men håller sig förstås informerad om utvecklingen. Frisörkedjans kontrakt är påskrivet, men vad som ska hända på framsidan är ännu inte bestämt.

Eftertraktad verksamhet

– Förhandlingarna pågår, så det vore fel att avslöja vilken verksamhet som eventuellt flyttar in där, säger Lars Dahlkvist.

Det verkar dock inte bli ett företag inom skönhetsbranschen den här gången.

Text och foto: Rolf A Olsson

LILLA
DELIKATESS
BODEN

Ängby Torg 8
08-87 05 45 • 070 681 43 60

Nära dig finns en delikatessbod

Får vi fresta med en god ost till helgen, göra en uppskattad present eller förgylla tillvaron med en utsökt olivolja?

Vi ses på Ängbytorget!

Besök oss på Facebook, där finns senaste nytt

Det blir ingen skolpaviljong i Karsviks hage!

Det kommer inte att byggas någon tillfällig skolpaviljong i Karsviks hage. Byggbolaget SBB löser renoveringsbehoven i flera befintliga förskolor och skolor på annat sätt.

I oktober 2022 upptäckte vi i Trädgårdsstadsföreningens kulturmiljögrupp att det fanns en ansökan om ett bygglov från SBB Norden för att sätta upp en tillfällig förskolepaviljong i Karsviks hage. SBB behövde renovera flera befintliga förskole-

fastigheter. Efter flera överklaganden från både berörda grannar och Trädgårdsstadsföreningen beviljades ändå bygglovet i november 2023. Föreningens argument var att ängen är betydelsefull för scouternas aktiviteter, allmän lek och aktiviteter för boende och skolklasser. Vi var också oroliga för att de fina alléträden skulle ta skada.

SBB lägger ner planeringen

Nu står det klart att det inte blir något av

planen för paviljongen. SBB har bekräftat till Trädgårdsstadsföreningen att man i sin vidare planering sett att det går att genomföra det planerade renoveringsarbetet med förskolorna utan att utlokalisera eleverna, och att det går att göra under perioder när inga barn är på plats. Bygglovet håller därför på att dras tillbaka.

Lotta Hirschberg

för kulturmiljögruppen

i Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Det var här, längs Vultejusvägen, som den 60 meter långa skolpaviljongen skulle byggas. Nu har byggplanerna avbrutits.

Foto: Rolf A Olsson

Avstängningen av Vultejusvägen i vintras väckte starka känslor. Försöket med en lekgata utanför skolan har utvärderats under våren och sommaren och senare i höst kommer ärendet upp i trafiknämnden i Stockholm.

Ännu oklart om det ska bli lekgata

Frågan om att återigen stänga av vägen utanför Norra Ängby skola och införa en lekgata utreds fortfarande. Ännu har inget beslut fattats, men trafiknämnden förväntas ta ställning till frågan under hösten.

Avstängningen av Vultejusvägen i vintras väckte starka reaktioner, främst bland bilister som inte kunde ta vägen förbi skolan. Samtidigt fanns det föräldrar som uppskattade åtgärden och välkomnade möjligheten till en trygg skol- och lekgata för eleverna.

Trafikkaos

Huvudskälet till den temporära avstängningen var att minska det trafikkaos som

ofta uppstod vid lämning och hämtning av elever på morgnar och eftermiddagar. De som sedan kritiserade avstängningen ansåg att nu blev istället trafiken på smågatorna runt skolan kaotisk.

Mätningar av trafikflöden

För närvarande håller trafikkontoret på att sammanställa en utvärdering, vilken i stor utsträckning genomfördes under våren. Utvärderingen inkluderar före- och eftermätningar av trafikflöden, dialoger med berörda skolor samt en medborgardialog för att fånga upp synpunkter från allmänheten. Resultaten av denna utvärdering och kontorets slutsatser kommer att presenteras i ett tjänsteutlåtande som ska läggas fram för trafiknämnden senare i höst.

I dagsläget finns det inget förslag om att göra Vultejusvägen till en permanent bilfri zon. Nästa beslut om eventuell fortsättning av avstängningen väntas tas av trafiknämnden. Ärendet var inte med på dagordningen för mötet den 29 augusti, men det kan eventuellt tas upp vid nästkommande sammanträde den 26 september. Möteshandlingarna blir tillgängliga för allmänheten två veckor innan sammanträdet.

Kolla möteskalendern

För den som vill hålla sig uppdaterad om trafiknämndens möten och dagordningar, finns informationen tillgänglig på: Trafiknämnden – Stockholms stad.

Text och foto: Rolf A Olsson

VI UTFÖR ALLT INOM
TRÄDGÅRD & UTEMILJÖ

Sköna
TRÄDGÅRD

www.skonaatradgard.se
0735-331237

**Patrik
Dahlkvist
Bygg AB**

Hågavägen 9 168 54 Bromma
Mobil 073-986 22 68

Wretmans Bilservice AB

**Bilreparationer och Service
originaldelar till alla märken**

Jämtlandsgatan 139 Vällingby
(OK Macken i Vällingby)
08-377813

37528@okq8bilverkstad.se

Den nya lekplatsen i Björklunds hage, som öppnades i början av juni, har varit välbesökt i sommar. Föräldrar och barn från hela Bromma har fyllt lekområdet samtidigt som övriga Norra Ängby har legat relativt sommarstilla.

Den talande soptunnan gör succé

Jag kommer till Björklunds hage en sen lördagseftermiddag i vackert sommarväder för att se hur den ombyggda parken ser ut. Inne i parken träffar jag pappa Salar med fyra små flickor. Linn, Keya, Isabel och Alicia visar gärna vad man kan göra i lekparken.

Flickorna går direkt till soptunnan. Pappa Salar får hämta skräp som flickorna får slänga. När luckan öppnas händer något magiskt: soptunnan smaskar och säger tack. Pappan hämtar mer skräp som flickorna får slänga. De är förtjusta och skrattar varje gång soptunnan pratar.

Vågar hoppa

Bredvid den talande soptunnan finns ett område med större stenar. Linn visar hur man kan hoppa från en sten. Marken är täckt av träflis, så även en treåring vågar hoppa.

Flickorna tar mig vidare i parken. Här finns både en karusell och ett bord som snurrar. Runt ett träd finns en träaltan där man kan sitta, springa eller till och med uppträda.

Tre rutschkanor

I parken finns tre rutschkanor: en tubrutschkana för de större barnen, en för de mindre och en för de riktigt små. För att ta sig upp till den största rutschkanan

När luckan öppnas händer det magiska: soptunnan smaskar och säger tack.

måste man klättra uppför en repstege i form av ett rutnät. Ingen av flickorna vågar sig dit upp, men den mindre rutschkanan går bra, dit tar man sig via en trappstege.

Olika gungor

Det finns gungor i olika storlekar, för både små och lite större barn. Dessutom finns det två stora korggungor i parken. Flickorna visar hur man kan gunga i den stora gungan trots att man bara är tre år, och att man i den stora korggungan kan gunga flera samtidigt.

Marken är täckt av träflis så att även en treåring vågar hoppa.

Hoppnätet, som funnits där sedan tidigare, är också populärt att hoppa på, även för de yngre barnen.

Papporna och flickorna kommer från Nockeby och fick tipset om parken av vänner. Kombinationen av djur och parklek lockar dem. De uppskattar särskilt de mjuka materialen, som träfliset på marken där barnen leker. De visar mig också att asfalten i gångarna är mjukare än vanlig asfalt.

En annan pappa, som är där med sin son, påpekar att det borde finnas fler stäl-

Även den nya samlingsplatsen framför 4H, med bänkar, solskydd, pingisbord och grill har fått allt fler besökare efter sommaren när även kaféluckan öppnats. Här kan föräldrar köpa fika eller äta familjens medhavda mat.

Fakta

Den stora förändringen är att lekplatsen för små barn, som tidigare låg framför 4H-gården, har flyttats närmare Beckombergavägen. Den nya lekplatsen riktar sig nu till barn i alla åldrar.

Framför 4H-gården finns soffor och bord under solskydd, grillar samt ett pingisbord. Planen är även att anlägga en boulebana i området.

Björklunds hage har tidigare främst besökts av barnfamiljer, men nu ska parken locka besökare i alla åldrar. På ängen med de nyplanterade äppelträden finns sittplatser, och linbanan, som tidigare var placerad på ängen, har nu flyttats till den nya lekparken.

Skateboardrampen har flyttats till en annan plats i Bromma. De två rutschbanorna som tidigare fanns vid Fatbursberget har ersatts av nya i lekparken.

Gungor finns i olika storlekar, för de små och för de lite större barnen. I parken finns dessutom två stora korggungor.

len med skugga i parken, för att skydda barnen från solen. I övrigt tycker han att den nya lekparken är fin.

Flera utmaningar

Det finns utmaningar med nya Björklunds hage, men allt är inte klart än. Det saknas

en tydlig avgränsning mot Beckombergavägen och träd för att ge skugga åt besökarna.

De barn jag träffade var förtjusta över lekparkens möjligheter. Riktigt genialt är det att tidigt lära barn att ta hand om sitt skräp med hjälp av en talande soptunna!

Det ska också bli spännande att se om det nya området framför 4H-gården lockar nya generationer. Barnfamiljer kommer säkert att dras hit, framförallt eftersom djur och parklek är en oslagbar kombination.

Text och foto: Elisabet Engdahl Linder

I mitten av augusti skulle kor ha börjat beta i Kyrksjölötens naturreservat men projektet försenades.
– Vi börjar med får i höst och låter korna komma till Norra Ängby i maj nästa år, säger Naturgruppens chef, Magnus Rignell.

Kor och får ska beta i Kyrksjölöten

Barnen på förskolan kommer att få se kor och får beta på nära håll.

Vid Snorreängen leder stolparna upp mot förskolan och in i skogen, fortsätter mot Möjbrovägen och sedan tillbaka längs gångstigen.

– Förseningen orsakades av att vi flyttade en del av stolparna i samråd med länsstyrelsen, förklarar Magnus Rignell. I den ursprungliga hagen fanns fornminnen som måste skyddas.

Förseningen har medfört att man väntar med korna till nästa vår och istället börja med Gotlandfår i höst.

Naturgruppen, som är ett företag med tjänster inom naturvård, driver för närvarande 35 olika projekt i Stockholmsområdet. Betande djur används för att hålla landskapet öppet.

Stolparna väckte frågor

Många Ängbybor noterade under sommaren att ett staket började byggas i ena änden av Snorreängen, från gångstigen och upp mot förskolan och in i den snåriga skogen, bort mot Möjbrovägen.

Pålarna väckte frågor. ”Det ser ut att bli ett elstängsel. Stämmer det? Hur har beslutet om detta område gått till?”

Ekolog Nette Bygren vid Stockholms miljöförvaltning förklarar att det är Bromma stadsdelsförvaltning som har tagit initiativ till skogsbete.

– Ekområdena inom reservatet behöver skötas för att inte växa igen, och bete är ett sätt att göra detta på.

– Det stämmer att det är elstängsel som sätts upp. Bromma stadsdelsförvaltning har samrått med oss på miljöförvaltningen, som har tillsyn över reservatet, vid val av område. Stättor kommer att installeras så att det är möjligt att gå in i hagen även när djuren är där. Ambitionen är att ordna anläggningen så att tillgängligheten bibehålls, förklarar Nette Bygren.

Tre kor fjällkor

I Kyrksjölöten kommer man att ha upp till tre kor, troligen fjällkor. På grund av förseningen sätts får ut i höst och kor först i maj nästa år.

Magnus Rignell berättar att korna

Planen var att kor skulle börja beta i Kyrksjölöten i mitten av augusti för att hålla marken öppen, men projektet har försenats. I höst kommer istället Gotlandsfår till den nya inhägnaden och i maj nästa år upp till fjällkor.

kommer att ha tillgång till en vattentank som förser dem med friskt vatten vid Möjbrovägens slut. Korna ska också ha tillgång till mineraler och en saltsten.

Daglig tillsyn

Skötseln kommer att utföras av en för ändamålet anställd person i Stockholms stad, som har daglig tillsyn över djuren. Naturgruppen, som äger djuren, har jour om något händer. Djuren får gå ute från april till oktober. Under vinterhalvåret står djuren i stall i Vallentuna eller Sigtuna. Naturgruppens djur har som livsuppgift att beta marker. De klarar magrare beten och får också bli äldre.

Text och foto; Elisabet Engdahl Linder

CC BY-SA 3.0

Fakta

- Bromma Stadsdelsnämnd ansvarar för naturreservatet och samarbetar med företaget Naturgruppen, som levererar djuren och står för skötseln.
- Naturgruppen driver för närvarande 35 olika projekt i Stockholmsområdet. På www.naturgruppen.se kan man läsa om några av projekten.
- Djuren kommer att ha tillgång till vatten och mineraler, och en särskilt anställd person från Stockholms stad kommer att ha daglig tillsyn över dem.

Den farliga badtrappan

Många har varit upprörda över att trappan vid badbryggan vid Kyrksjön under sommaren har varit trasig och därmed utgjort en fara. Det näst nedersta trappsteget nere i det mörka vattnet har saknats.

I mitten av augusti hade äntligen nedgången till trappan spikats för, men då hade den redan orsakat en del skador.

– Den senaste veckan har jag hjälpt en äldre man som fastnat mellan trappstegen och skrapat benet, samt dragit upp en ung pojke som också satt fast, berättar en man som befann sig på bryggan när vi besökte platsen i mitten av augusti.

De ansvariga på kommunen har varit långsamma med att åtgärda problemet. Många har påtalat problemet via Tyck till-appen.

Den stora badbryggan har även i sommar varit välbesökt av badande i alla åldrar, kanske mer än vanligt med tanke på att vattnet vid Ängbybadet varit otjänligt.

Mycket surr kring gamla minnen

I fint sensommarväder kunde Björn Jene-lius välkomna 46 deltagare, varav 5 nya, till Ängby Sjuttio Plussares (ÄSP) femte nostalgimöte vid Ängby IP måndagen den 26 augusti.

Nostalgimöten har hållits sista måndagen i augusti sedan 2017 med uppehåll under pandemiären.

Det blev som vanligt flera spontana grupper som picknickade utomhus med mycket surr kring gamla minnen och hur det var att leva upp i Norra Ängby förr. Det som knyter ihop ÄSP är ofta Norra

Ängby skola då flera kommer från närliggande områden.

Ny skärmutställning

Flera kollade att stiftens satt rätt på huskartan från gamla Norra Ängby.

En skärmutställning har tagits fram med bilder och text från berättelserna på hemsidan www.asp.se. Skärmutställningen ska också visas upp på Bromma hembygdsförenings 100 årsjubileum på Ängby Slott den första september.

Text: Lars Brynielsson

Foto: Willy Eriksson

Vi säljer handgjorda dörrar och fönster i klassisk Bromma- och Ängbystil.

Sedan 2019 är vi återförsäljare av fönster tillverkade av Selja Snickeri i Dalarna. Vi är nu också återförsäljare av dörrar från Specialsnickeriet i Tingsryd.

Anpassas efter dina önskemål.

NORRA ÄNGBY
BYGG AB

Patrik Holmström, 0739-44 88 19, offertnorraangby@gmail.com

Tove svarar på frågor om trädgården

Trädgårdsmästare Tove Overödder svarar på trädgårdsfrågor i tidningens trädgårdsspalt. Alla medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen kan skicka sina frågor till:
tove.overodder@gmail.com

Skadade träd och växter

En mycket vacker grön sommar med massor med blommor har nu följts av en extremt rik fruktskörd. Tyvärr har vi många skadade träd här i Norra Ängby på grund av mängden frukt så jag påminner om att inte glömma att kartgallra i slutet av juni/början av juli varje år.

Jag får många frågor gällande växter som rådjuren inte äter och tips på åtgärder för att skrämma bort dem från våra trädgårdar. Ärligt talat känns det nu som de äter nästan allt vi planterat som de kommer åt, med undantag för pioner, vissa allium, narcisser och andra lökväxter med stark doft. Äter de inte på växterna så förstör de stammarna på våra unga träd med att feja för att samla in den goda doften. Här gäller det alltid att ha stamskydd och är det många låga grenar bygga in växten i en bur av nät tills barken blivit hård. Tricogarden som jag tipsat om tidigare fungerar ibland mycket bra och ibland mindre bra. Ser tyvärr inget mönster men tror att det beror på att rådjuren är olika individer med olika "smak".

Våga chansa på tulpaner

Nu är det dags att köpa vårblomande lökar och jag älskar verkligen dessa och planterar många varje år i min och mina kunders trädgårdar, främst de sorter som rådjuren låter vara men jag kan inte låta bli att plantera tulpaner. I år fick jag ha dem i fred med hjälp av Tricogarden och lite tur. Se bild. Så våga chansa!

FJELKNERS

by widerlöv

Din lokala mäklare i Bromma

Kontakta oss gärna om du funderar på att sälja!

På vårt kontor på Ängby Torg träffar du våra erfarna fastighetsmäklare Isabella Lindell, Mikael Flobecker och Karin Kellander Kinch.

Under åren har vi på rekommendationer fått förtroendet och glädjen att förmedla hundratals bostäder i området.

Med oss får du en professionell tjänst och högsta möjliga slutpris för din bostad. Varmt välkommen att höra av dig!

Isabella Lindell
Fastighetsmäklare
072-363 38 12
isabella@fjelknerns.se

Mikael Flobecker
Fastighetsmäklare
0708-60 21 91
mikael.flobecker@fjelknerns.se

Karin Kellander Kinch
Fastighetsmäklare
0708-60 22 18
karin@fjelknerns.se

Ängby Torg 6 & Alviksvägen 103, Bromma
info@fjelknerns.se | 08-26 86 00

Hej Chat GPT – skriv en artikel om Norra Ängby

Allt fler tidningar använder artificiell intelligens i delar av sin produktion. Att Nöjesguidens hela sommarnummer skrevs av OpenAI:s språkverktyg Chat GPT har väckt uppmärksamhet i mediavärlden. Chat GPT är en kraftfull sökmotor som även har förmågan att sätta samman information till sammanhängande text. Vi beställde en artikel om Norra Ängby från Chat GPT-4 för att testa vad den kan om vårt område.

” Här är robotens artikel om Norra Ängby:

Historisk pärla i Stockholms utkanter

Norra Ängby är en av Stockholms mest charmiga och historiska stadsdelar, belägen i Bromma, väster om stadens centrum. Området är känt för sina pittoreska villor, lummiga grönområden och en stark gemenskapskänsla. För många är Norra Ängby mer än bara en plats att bo på – det är ett hem fyllt med historia, natur och ett aktivt föreningsliv.

Historisk bakgrund

Norra Ängby började utvecklas som ett bostadsområde på 1930-talet som en del av Stockholms stads trädgårdsstads-satsning. Målet var att skapa en balans mellan stadsliv och natur, där invånarna

Språkroboten Chat GPT-4 har skrivit den här artikeln och skapat illustrationerna.

kunde njuta av fördelarna med både en urban och lantlig miljö. Områdets arkitektur präglas av funktisstilens rena linjer och praktiska design, vilket var typiskt för perioden.

Natursköna områden

En av de största fördelarna med att bo i Norra Ängby är närheten till naturen. Med sina många parker, skogar och sjöar, erbjuder området en mängd rekreativomöjligheter. Judarnskogen och Kyrksjölörens naturreservat är populära utflyktsmål för både promenader och friluftsliv. På sommaren är badplatserna vid Lillsjön och Kyrksjön perfekta för ett svalkande dopp, medan vintertid bjuder på möjligheter till skridskoåkning.

Aktivt föreningsliv

Norra Ängby har ett rikt föreningsliv som främjar gemenskap och engagemang bland invånarna. Norra Ängby Villaägarefören-

Hemköp Ängby Torg

Den personliga matbutiken

Öppet: Mån-fre 8-21, lör-sön 9-21

Ängby Torg. Tel: 08-37 65 90

Trädgårds Tove

Rådgivning, skötsel och beskärnin

Trädgårdsmästare Tove Overödder
Beckomborgavägen 39, Norra Ängby
tove.overodder@gmail.com
070 766 80 60

En riktig cykelaffär
Årns 1962

Nords Sport & Motor

CYKLAR - TILLBEHÖR - VERKSTAD
www.nordssportmotor.se 08-376200

ChatGPT fick i uppdrag att skapa en bild av husen och trädgårdarna i Norra Ängby, tillsammans med en beskrivande text. Även om husen på den AI-genererade bilden inte helt liknar våra Norra Ängby-villor, är beskrivningen av trädgårdslivet ändå trevlig: *‘Här är en illustration som fångar essensen av Norra Ängby. Den visar charmiga 1930-talsvillor, lummiga grönområden och en gemenskapsscen i parken, med människor som njuter av en picknick och barn som leker.’*

ing är en av de mest aktiva och bidrar till en mängd aktiviteter och evenemang året runt. Allt från sommarfester och loppisar till julmarknader och idrottsaktiviteter arrangeras för att stärka banden mellan grannar och skapa en levande stadsdel.

Utbildning och barnomsorg

För familjer med barn är Norra Ängby en idealisk plats att bo på. Området har flera förskolor och skolor av hög kvalitet, som Norra Ängby skola och Bromma gymnasium. Dessa utbildningsinstitutioner är kända för sina engagerade lärare och trygga miljöer som främjar barnens lärande och utveckling.

Kommunikationer

Trots sitt lugna och naturnära läge är

Norra Ängby väl anslutet till Stockholms innerstad. Tunnelbanans gröna linje passerar genom området med stationerna Islandstorget och Ängbyplan, vilket gör pendlingen enkel och bekväm. Dessutom finns goda bussförbindelser och cykelvägar som ytterligare underlättar resandet.

Avslutande tankar

Norra Ängby är mer än bara ett bostadsområde – det är en levande och historiskt rik stadsdel som erbjuder sina invånare det bästa av två världar. Med sin unika kombination av natur, gemenskap och bekvämligheter, är det inte svårt att förstå varför så många väljer att kalla Norra Ängby sitt hem.

Text och illustrationer: Chat GPT-4

Skriver AI bara snälla saker?

Det är en väldigt trevlig text om Norra Ängby som Chat GPT har producerat. Vi tackar och instämmer – precis så bra är Norra Ängby och Trädgårdsstadsföreningens verksamhet.

Men finns det inget som AI ser som negativt i Norra Ängby? Vi ställde frågan till Chat GPT, som snabbt levererade ett långt svar om trafikproblem, renoveringar,

skadegörelse, inbrott, kollektivtrafik och miljöutmaningar. Svaren om områdets utmaningar är dock ganska allmängiltiga och inte lika träffsäkra som den första artikeln ovan.

Detta kanske sammanfattar många av de texter som Chat GPT levererar: relativt allmängiltiga och att “som man frågar får man svar.”

Redaktionen korrigerar

Tack kära språkroboten för en nästan korrekt artikel. Det är bara några saker vi behöver korrigerar. Lillsjön och Bromma gymnasium ligger inte i Norra Ängby och Villaägareföreningen heter här hos oss Trädgårdsstadsföreningen. Det där med funkistilen på husen stämmer nog bättre i Södra Ängby. Att Norra Ängby är en av Stockholms mest charmiga stadsdelar stämmer.

Redaktionen kommenterar

Det är troligt att även Norra Ängby Tidning kommer att börja använda språkverktyg i delar av produktionen. Redan nu finns möjligheter att söka information, språkgranska och skapa sammanfattningar. Samtidigt finns det utmaningar kopplade till upphovsrätt och källkritik.

I vårt försök har vi använt Chat GPT-4o, som för närvarande är den mest kraftfulla versionen. Men utvecklingen går snabbt framåt. Under sommaren har flera tidningar rapporterat att Open AI är på väg att lansera Chat GPT-5. Artificiell intelligens kan dessutom göra mycket mer än det text- och bildskapande som vi här har prövat.

Det är dock otänkbart att vi skulle ersätta levande skribenter med språkrobotar. Det är fortfarande vi som bor i Norra Ängby som bäst kan berätta om vad som händer i vårt område.

Rolf A. Olsson, redaktör

Det kraftiga plaströret med elkabel inuti ligger fortfarande oskyddat. När plaströret har gått sönder och inte längre sluter tätt är det öppet för t ex råttor som tycker om att ges sig på kabeln inuti.

Öppet rör för råttor som vill gnaga på elkabel

För drygt två år sedan placerades en mobilmast på höjden bakom Norra Ängby Skola, vilket många protesterat mot. Vi upptäckte rätt snart att dragningen av el från Stobeusvägen upp till masten på flera sätt inte uppfyllde de krav som ställts på ägaren av masten.

I nr 2 av NÄT 2022 berättade vi om ärendet. Trädgårdsstadsföreningen gjorde då en s.k. tillsynsanmälan till stadsbyggnadskontoret.

Ännu är kabeldragningen inte omgjord, och när kanalen för elkabeln dessutom gått sönder och nu ligger oskyddad gjorde vi i maj ytterligare en tillsynsanmälan.

Stadsbyggnadskontoret beslutade att lämna vår anmälan utan åtgärd. Vi överklagade det beslutet till Länsstyrelsen i Stockholm som nu avvisat vår överklagan med motiveringen att "åtgärden, även om den har vidtagits i ett område av riksintresse för kulturmiljövården, inte är av det slag eller den omfattning att beslutet kan

anses angå föreningen i den utsträckning att de kan anses ha klagarätt. Föreningens överklagande ska därför avvisas."

Vi ser med spänning fram emot vad som händer nu.

Text: Lotta Hirschberg

Foto: Rolf A Olsson

VILL DU HA EN TORR OCH VARM KÄLLARE?

Förutsättningen för det är att man värmeisolerar på väggens utsida.

Det är inte bara markvatten som orsakar fuktskador, utan kanske ännu mera innifrån kommande luft i form av vattenånga som koncentreras i väggen.

En enkel och säker lösning är Pordränmetoden. Pordrän är en fuktskyddad skiva av cellplastkuler som är värmeisolerande, dränerande, ventilerande och kapillärbrytande.

Pordrän har funnits på marknaden sedan 1965.

Ring oss för kostnadsfri rådgivning.

GT GRUNDTEKNIK I SAMARBETE MED SVENHEIMS ENTREPRENAD
Puckstensgränd 5 Vällingby Ring 87 33 87/0705 - 87 33 87 TRÄDGÅRDSANLÄGGNINGAR VATTEN & AVLOPP

PIZZA • KEBAB • PASTA
SALLAD • WOK

08 - 37 54 44

Runstensplan

www.kompir.se

Ny keramikverkstad.

Kanske inte så många av er läsare vet att det numera finns en keramikverkstad här i Norra Ängby?

Fredrik Claesson med sambo flyttade in på Långskeppsgatan i höstas och där har han inrättat en fin verkstad där man kan lära sig dreja. En kurs är fyra tillfällen och tre timmar varje gång. Kurserna har varit fulltecknade under våren. Han har också tagit

emot kompisgäng, möhippor bokklubbar mm.

Fredrik är utbildad på konstskola i London och arbetar på reklambyråer, och arbetar halvtid med kommunikationsuppdrag och resten av tiden är det skapande i keramik och att hålla keramikkurser. Sök på "Fredrikclay-Keramik" för mer information.

Text och foto: Lotta Hirschberg

Hur långt är ett snöre?

Vid tangentbordet: En nyklippt Farbror Björklund

Hur långt är ett snöre, hur hög, eller kort är en gräsmatta? Och vad tycker grannarna. Monica Zetterlund sjunger ju "Underbart är kort", men sedan tillägger hon ju "alldeles för kort, alldeles för kort". Så hur ska vi ha det egentligen? Och hur hade Monica det? Jag funderade på att ringa någon och fråga, med då sa hustrun:

"Det förstår du väl att Monika inte sjöng om gräsmattor!"

Hon är klok hon, min hustru.

Men vad är lagom då? 4 cm, 7 cm eller 10 cm eller mer? Ska det se ut som en golfgreen eller en havreåker? Jag bara undrar, nån sorts statistik måste det väl ändå finnas. En normalsvensk villagräsmatta, hur låg/hög ska den vara?

En grannlaga uppgift för SCB, det är väl det minsta man kan begära för skattepengarna, att dom fastställer en godkänd normalhöjd på svensk villagräsmatta. Dom kan säkert få ihop någon tjugsig förkortning på det också: GSNGV – Godkänd Svensk Normalhöjd för Gängse Villagräsmatta.

Grannen höll en lång utläggning, hade visst köpt något riktigt fingräs "Slottsgräs à la Drottningholm" hette det visst, och jag som trodde gräs var gräs. Det sa jag också.

Men det skulle jag aldrig sagt. Då fick jag veta av min "granngräs-snob" att det minsann var skillnad på gräs och gräs, det fanns både fulgräs och fingräs. Och så mitt emellan förstås.

Och som inte det var nog, så fanns ju min gräsmatta där – ja, inte så mycket gräs då, snarare en ogräsåker.

"Men den är miljövänlig", pep jag. "Mycket bin och insekter och sånt, bra för mångfalden helt enkelt."

För resten har jag hört att dom hade potatis i stället för gräs under kriget; bra idé tänkte jag, närodlat och miljösamt och föreslog det för barnen vid middagsbordet. Det blev dödyst, tills Alvin bröt tystnaden:

"Mamma är farsan inte klok?" Så var det med den saken.

Det blev ingen potatis men ogräsåkern står kvar. Och inte blev det någon äng heller – så nu är jag ängslig för det också.

Men saken verkar solklar: nu ska man ha komplex för det också – fel gräs!

Inte nog med att man inte har en elbil, man har fulgräs också.

Gräsligt rent ut sagt, det är precis så det känns. Och apropå det så är det precis vad jag försökt år ut och år in – så på de kala fläckarna alltså. Och nej, det är inte den begynnande flinten jag tänker på, utan på den numera alltmer ångestskapande gräsmattan.

Jag har försökt smyga runt på kvällarna och spana in på folks tomter här i Ängby, ja på gräsmattorna alltså. Nån kollega på jobbet mumlade något om konstgräs – men plast det är ju inget bra, och inte tror jag våra humlor och fjärilar skulle gilla det heller.

illustration: Al

Jag har försökt smyga runt på kvällarna och spana in på folks tomter här i Ängby, ja på gräsmattorna alltså ...

Men så kom räddningen i form av min andra granne, Ullis. Hon som har två barn med den där kände vad han nu heter. Men Ullis (hon är klok hon, vet vad hon talar om) sa i alla fall att det bästa var att låta gräsmattan växa utav bara den. Det var tydligen tokbra för miljön och den biologiska mångfalden, sa hon. Äntligen nån som har fattat. Så jag blev ju tokglad. Ullis, hon som är den riktiga experten och med hennes jobb dessutom, hon vet! Punkt slut.

Tydiligen var det katastrof med å fixa en egen golfgreen av gräsmattan, det var tydligen helt värdelöst för både humlor och bin, äppelskorpen och fjärilar och jag vet inte allt hon sa. Och nu säger hustrun också:

"Så är det; kort är kasst. Det är bara att suga i sig."

Och så säger dom att storleken inte har någon betydelse – så nu vet jag inte vad jag ska tro. Förresten måste jag sätta punkt här.

Hustrun säger att det inte spelar någon roll vad jag säger nu – jag måste ut och klippa gräset, det ser helt enkelt för gräsligt ut! Men så är hon klipsk hon, det har hon alltid varit.

Ändå försökte jag slänga in mitt sista argument: "Let it be".

Men det gick inte hem det heller.

Jag får fortsätta trösta mig med Monica Zetterlunds ord: "Underbart är kort, alldeles för kort."

Förresten är det Povel Ramel som skrivit texten. Så hans gräsmatta var säkert också alldeles för kort! Det är i alla fall vad jag vill tro.

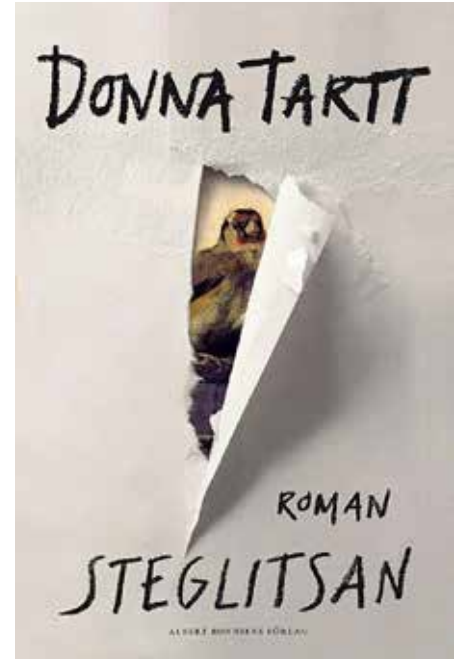
Farbror Björklund

"The Goldfinch" (Steglitsan) av Carel Fabritius från 1654.

Rafaels verk Madonnan med steglitsen där Kristusbarnet håller i en steglits.

Donna Tartts "The Goldfinch" med svenska titeln Steglitsan (Efter Fabritius målning).

Den färgglada fågeln vid Kyrksjön älskas av konstnärer och författare

Under sensommaren har fågelskådare och fotografer vid Kyrksjön varit på jakt efter den färgglada steglitsen bland kardborrarna. De som lyckats fånga fågeln på bild har fått uppskattning på Facebooksidan Kyrksjön.

Även om steglitsen har blivit en relativt vanlig fågel i Sverige, har den lilla finken en lång historia i vår kultur, särskilt i europeisk konst, litteratur och folktro. Här är några exempel på hur steglitsen har dykt upp i olika kulturella sammanhang:

Målningar

Steglitsen har ofta förekommit i europeisk konst, särskilt under renässansen. Ett av de mest kända verken är "The Goldfinch" av den nederländske konstnären Carel Fabritius från 1654. Målningen visar en steglits fastkedjad vid en sittpinne, vilket speglar hur fåglar ibland hölls som husdjur. Målningen är känd som "Steglitsan" på svenska.

Fabritius målning kallas "Steglitsan" på svenska på grund av det äldre, mer ljudliga uttalet som var vanligare förr i tiden. I dag använder vi istället "steglits" med bestämd form "steglitsen".

Kristen symbolik

Inom kristen konst står steglitsen ofta för Jesu lidande och uppståndelse, på grund av fågelns röda ansikte som symboliserar Kristi blod. Enligt en legend försökte steglitsen ta bort taggar från Kristi törnekrona under korsfästelsen, vilket färgade dess ansikte rött.

Barock- och renässanskonst

Steglitsen dyker ofta upp i Madonnan och barnet-målningar och symboliserar då oskuld och skydd. Ett exempel är Rafaels "Madonna del cardellino" (Madonnan med steglitsen), där Kristusbarnet håller i

KAHLINS
TRÄDGÅRDAR

Ängby Torg 16
info@kahlins.se
www.kahlins.se

Ålstensgatan 22, 167 65 Bromma
08-370618 www.angbyglas.com

Ängby Glasmästeri
& Ramaffär AB

Etablerad 1931

Steglitsen är ett populärt fotoobjekt runt Kyrksjön. Den här bilden tog Magnus Gerholm i mitten av augusti. Det är inte bara han och många andra fågelskådare som uppskattar den färggranna fina lilla finken. Steglitsens rika kulturella historia och symbolik sträcker sig över flera århundraden.

en steglits som ett varsel om hans framtida lidande. I målningen "Litta Madonna", från Leonardo da Vincis ateljé, syns en steglits vid Jungfru Marias hjärta.

Litteratur och poesi

Den romerska poeten Catullus nämnde steglitsen i sina dikter som en symbol för skönhet och kärlek. Fågelns sång och färgglada fjäderdräkt gjorde den till en populär metafor för poeter.

Donna Tartts roman

Steglitsen inspirerar även samtida författare. Donna Tartts Pulitzerprisbelönade roman "The Goldfinch", översatt till "Steglitsan", har hämtat sin titel från Fabritius målning, som spelar en central roll i berättelsen. Boken utforskar teman som förlust, identitet och överlevnad och har även filmatiserats som "The Goldfinch".

Musik

Steglitsen har också inspirerat musik. Den

italienske kompositören Antonio Vivaldi skrev en konsert för flöjt och orkester, kallad "Il Gardellino", som imiterar fågelns sång.

Folketro och symbolik

I vissa delar av Europa trodde man att steglitsen hade helande krafter och kunde skydda mot sjukdomar, tack vare sin koppling till Kristus och sin ljusa sång.

Frihet och fängelse

Steglitsen, som ofta avbildas fastkedjad, representerar både frihet och fångenskap, både bokstavligt och symboliskt. Denna dubbla betydelse gjorde fågeln till en kraftfull symbol i både konst och poesi.

Tatueringar och modern kultur

I modern tid är steglitsen ett populärt motiv för tatueringar och står ofta för frihet, skönhet och självständighet. Fågelns livfulla färger och dess koppling till konst och litteratur gör den till ett lockande val.

En rik kulturell historia

Sammanfattningsvis har steglitsen en rik historia och symbolik som sträcker sig över flera århundraden. Dess närvaro i konst, litteratur och folketro visar hur djupt rotad fågeln är i vår kulturella och symboliska värld.

Rolf A Olsson

Bakgrund

Steglitsen (*Carduelis carduelis*) är en liten färgglad fågel som tillhör familjen finkar. Steglitsen lever främst av olika frön, med en särskild förkärlek för tistel- och kardborre-frön. Den är en skicklig klättrare och klättrar ofta i tistlar för att samla frön.

Steglitsen är numera en vanlig fågel i Sverige och har ökat kraftigt i antal de senaste åren, med en ökning på mellan 112 och 245 procent de senaste tio åren. Enligt Svenska Artdatabanken klassificeras beståndet i Sverige som livskraftigt.

Källa: Wikipedia m.m.

Kyrksjögubben

Willy Eriksson har gjort det igen! Med sitt öppna barnasinne har han hittat och fotograferat ännu en mystisk varelse i den spännande växtligheten runt Kyrksjön. Tidigare har vi publicerat bilder på fantasifulle djur som bara visar sig för Willy. Den här gången träffade han på en gubbe:

"Jag tog en sväng genom Kyrksjön och framför mig låg Kyrksjögubben han hade ramlat på stigen."

Sommarhälsning från Willy

Norra Ängby kortaste gata finns inte längre!

När entrén till den nya lekplatsen i Björklunds hage flyttades blev Norra Ängbys då kortaste gata "Runforskarvägen" ännu kortare. Sedan försvann gatuskylten. Nu har vi inte den kortaste gatan längre!

Vi har tidigare berättat om den märkliga gatstump som låg vid Björklunds hage. Skylten var tänkt att placeras längre ner, vid en planerad transportväg till ladan och nuvarande 4H. De som satte upp skylten placerade den fel. Dessutom blev transportvägen aldrig av. Skylten stod kvar i många år och förbryllade många. Nu är den borta. Ordningen är återställd – men lite saknar vi förstås denna kuriosa detalj i vår by.

Text och foto: Rolf A Olsson

Lekplatsens entré stängdes och Runforskarvägen blev kortare. Sedan var skylten och gatan borta.

Cykloperna fyller 70.

I år firar dykarklubben Cykloperna 70-årsjubileum. Klubben grundades 1954 av ett gäng grabbar från Anundsvägen, Danavägen och Skeppslagsvägen i Norra Ängby. Från sin början med enkla cyklopögon och dyk i Mälaren, har Cykloperna utvecklats till en välrenommerad klubb med många expeditioner, filmprojekt och viktiga bidrag till marinbiologin.

På sin 70-årsdag samlades nuvarande och tidigare medlemmar för en middag vid Ängby Båtklubb, samma plats där klubbens första dyk ägde rum. Det var en kväll fylld

av minnen och nostalgi, där både unga och äldre medlemmar delade berättelser från klubbens historia.

Text och foto: Ronnie Löwemark Andersson

Avsatsyxan från Jomsborgsvägen

Brommas äldsta kända arkeologiska bronsfynd är en så kallad avsatsyxan påträffad på en tomt vid Jomsborgsvägen i Norra Ängby. På mitten av yxan finns en avsats. Den är avsedd för att hindra den vinkelböjda kluvna träskaftsändan från att splittras om hugget är kraftigt.

Om yxan och om namnet Jomsborgsvägen skrev jag i Norra Ängby tidning 2015:2. Yxan kan dateras till mellan 1500-1300 f. Kr., alltså period II i arkeologen Oscar Montelius system. Det är mycket intressant eftersom det visar att människor bodde i Norra Ängby så tidigt.

Gravarna på höjden ovanför är inte undersökta men hör sannolikt till samma tidiga period. I Norra Ängby tidning 2011:2 och 2012:1 skrev kulturgeografen Bengt Windelhed och jag om märkliga ristningar på den stora graven RAÄ 65 på bergshöjden (se bilder i nämnda två tidningar). Vi utgick från att det rörde sig om ristningar från historisk tid och att de kunde vara bomärken. De bedömdes vara tillkomna efter 1862. Skälet var att gränsen mellan Karsvik och Ängby enligt gamla kartor tycks ha gått över berget där just gravgruppen RAÄ 65 finns.

En spännande fundering

Jag har funderat över om ristningarna möjligen kan vara äldre. Tänk om ristningarna har tillkommit samtidigt med att gravan anlades? Det får naturligtvis endast vara ett möjligt alternativ. Att datera dem är inte möjligt utan skriftlig information – och då om det gäller sentida bomärken. En spännande fundering i varje fall! Visserligen skrev vi att ristningarna är utformade så att de formmässigt inte kan vara samtida med gravan – men hur kom vi till den slutsatsen? Det minns jag inte nu!

Här följer ytterligare information om typen avsatsyxan. Det var dels en arbetsyxan som kunde användas för att klyva stockar till bräddor, dels en praktyxa. Dock var de tunga och metallkrävande. Under senare delen av bronsåldern, främst yngre brons-

åldern (1100 – 500 f. Kr) användes så kallade holkyxor, också beskrivna i nr 2012:1.

Det fanns också avsatsyxor som inte var arbetsyxor. De kallades pålstavar och var vapenyxor. Naturligtvis var de föremål ägda av eliten och uppvisades som prestigevapen.

Yxor för båtbyggande

Vad som är mycket intressant är vad professor Johan Ling skriver i sin senaste bok "Hällristningarnas värld" från 2024. Han berättar att under perioden 1500 – 1300 f. Kr. gestaltas bland annat avsatsyxor på hällristningarna i Norden. Ling skriver "Yxorna som huggits in i hällarna föreställer ofta så kallade avsatsyxor från 1500 – 1300 fvt". Vidare berättar han att det är högst troligt att avsatsyxor även använts för båtbyggande i Norden. Så har nämligen konstaterats beträffande plankbyggda båtar från perioden i Storbritannien – fynd som påträffats! Dessa avsatsyxor har sitt ursprung i den region som omfattar de italienska alperna! Yxan i Norra Ängby kan alltså ha kommit ända därifrån genom handelskontakter som under bronsåldern var välutvecklade. Varken koppar eller tenn bröts i Sverige under denna tid utan importerades söderifrån.

Det finns enstaka scener på hällristningar av avsatsyxor i krigiska sammanhang enligt Ling.

Nu har vi inga bilder av skepp och andra föremål påträffade i Bromma – endast skålgropar. Det är dock intressant att på hällristningar på andra ställen i Sverige finns scener med vagnar, tjuvar, människor och skepp som bildmässigt starkt påminner om avbildningar från minoisk och mykensk tid i Grekland och östra Medelhavsområdet, alltså från äldre bronsålder. Kanske någon gång en sådan ristning påträffas på någon klipphäll i Bromma?

Kanske som symbol

Avsatsyxan från Norra Ängby är mycket vittrad men har ju legat länge i marken. När den deponerades var höjdområdet mellan Jomsborgsvägen och Vultejusvägen en liten ö i ett skärgårdslandskap. Kanske yxan deponerades som symbol att den som deponerade ägde ön efter begravning av en person på höjden? Tänk vad den skulle kunna berätta om dåtidens samhälle i nuvarande Norra Ängby och vad den har använts till – kanske båtbyggeri!

Text och foto: Nils Ringstedt

Litteratur:

- Ling, Johan, 2024. *Hällristningarnas värld*. Stockholm.
- Ringstedt, Nils och Bengt Windelhed, 2011. På stenar i bronsåldersgrav: Märkliga ristningar. *Norra Ängby tidning Nr 2, 2011*.
- Ringstedt, Nils och Bengt Windelhed, 2012. På bronsåldersgrav: Är ristningarna bomärken? *Norra Ängby tidning Nr 1, 2012*.
- Ringstedt, Nils, 2015. Gatunamn i Norra Ängby. Jomsborgsvägen. Ett av de märkligaste gatunamnen i Norra Ängby. *Norra Ängby tidning Nr 2, 2015*.

Kvartersnamn i Norra Ängby

Tegnebyvägen signalerar intressanta hällristningar!

Tegnebyvägen nämnde jag i artikel om Tanumsvägen i NÄT nr 2! Vi återfinner Tegnebyvägen mellan Vultejusvägen och Egilsvägen. Intressanta kvartersnamn omger vägen nämligen Skeppsflöjeln, Flintyxan och Flintkniven.

Tegneby i Bohuslän är känt bland annat på grund av intressanta hällristningar sannolikt från bronsåldern (1800 f.Kr. – 500 f.Kr.). Ristningarna kan även vara från förromersk tid (500 f.Kr – år 0). Bohuslän är faktiskt ett av Skandinaiviens mest rika områden på hällristningar. Utom i Tegneby finns de största bildfälten i Tanum och Kville. Även skålgropsförekomster finns i Tegneby.

En odlingsbygd

Tegneby är en odlingsbygd med bergbackar och små dalar. Det finns cirka 335 kända fornlämningar i bygden. Inte mindre än 100 stenåldersboplatser från jägarstenåldern och bondestenåldern känner man idag till. Från bondestenåldern finns fyra stendösar (gravar) och tio gånggrifter (gravar). Intressant är att det finns över 100 rösegravar och talrika älvkvarnar (skålgropar) från bronsåldern i Tegneby. Från järnåldern finns fyra mindre gravfält och en fornborg. På gravfälten finns gravar under flat mark, högar, stensättningar, domarringar och enstaka resta stenar.

Skepp, människor och djur

Arkeologen Thomas B. Larsson anser att hällristningskonsten sannolikt representerar en motiv- och tankevärld pendlande mellan framställningar av det vardagliga och det abstrakt metafysiska. Bronsåldersmänniskans verksamhet kretsade kring skepp, människor och djur.

Aspeberget i Tegneby har en mycket intressant hällristning. På en brant, mot norr sluttande bergssluttning finns en stor ristningsyta. På denna sluttning kan skönjas djupt inhuggna bilder av många små skepp, långbenta män med högt lyfta yxor,

Tegnebyvägen går mellan Vultejusvägen och Egilsvägen.

stora tjuvar samt en plöjningsbild. Vidare finns fåglar inristade.

Vid Tegneby, Mellangården, finns en intressant häll. Här har på hällens övre del ristats en komposition som förefaller skildra en kamp eller strid till häst. Männan bär spjut och sköld. Denna ristning är antingen från bronsålder eller förromersk järnålder. Arkeologen Stenberger anser att ristningen är enastående. Kanske det är ett "rituellt stridupptåg"? Intressant är att sköldarna som männen bär är rektangulära. Det gör att ristningen sannolikt kan tidfastas till förromersk järnålder! Vi vet dock inget om utseende av sköldar under yngre bronsålder så kanske rektangulära sköldar kan ha förekommit även då.

Tegn är krigare av högre rang

Tegneby är sammansatt av Tegne och -by. En namnmiljö kan vara ortnamn på -by föregånget av en titel, en benämning

på en befattningshavare. Det kan vara hövdingatitlar till exempel. Beteckningarna tegn och rink är gamla germanska ord för edsvurna krigare av högre rang under yngre järnålder. Karl är en krigare med lägre rang.

Namn på orter som Tegneby, Rinkeby, Karleby signalerar gamla centralorter. Tegneby kan alltså ha fått sitt namn av en forntida tegn som hade sin boplatser här!

Hällristningarnas värld

I år 2024 har en mycket intressant bok utkommit skriven av professorn i arkeologi, Johan Ling i Göteborg, Hällristningarnas värld. Ling framhåller bland annat att en majoritet av hällristningarna visar sig ha legat vid strandnära lägen under bronsåldern. Så gäller många ristningar i Bohuslän. Vidare är skeppen på hällarna säkerligen "stilisade ideal av riktiga båtar, men somliga är symboliska, häm-

På Aspebergets sluttning i Tegneby kan bland annat skönjas djupt inhuggna bilder av många små skepp och långbenta män med högt lyfta yxor.

tade ur bronsålderns föreställningsvärld”. Båtarna visar den ”viktiga roll som sjöfart och handel fick under bronsåldern”.

Kvartersnamnen

Om vi sedan ser på kvartersnamnen så är Skeppsfjöln spännande. Det finns bevarade några skeppsfjölar från vikingatiden. De är tillverkade i bronsplåt och har dekorerats med djuornamentik. I regel är de genombrutna. I nederkanten har vissa fjölar små hål. Här har en gång funnits rasselbleck eller fransar av något slag. Troligen har fjöjlarna suttit i stävar på skepp – så visar en avbildning av en flotta

från Bergen. En gotländsk bildsten visar en flöjel i en masttopp.

I Söderala i Hälsingland har en praktfull bronsflöjel påträffats. På Gotland i Källunge fanns fram till 1930 en flöjel på Källunge kyrka. I Norge finns en flöjel som prytt Heggens kyrka. Miniaturfljölar har påträffats som troligen prytt modellbåtar.

Flintyxan och Flintkniven är namn som hänvisar till de föremål som en gång tillverkades genom att knacka fram dem ur flintblock och stenvanlag/flintspån.

Litteratur:

Ling, J. 2024. Hällristningarnas värld. Stockholm.

Ringstedt, N. 2018. *Norra Ängbys gatumamn – en färd genom Nordisk historia*. Bromma Hembygdsförenings skrift nr 7. Ett nytryck 2024 finns nu att köpa av Bromma Hembygdsförening.

Text och foto: Nils Ringstedt

Hantverkare

Vill du annonsera i den här spalten
Ring Johan på 073-983 22 07.

Arkitekt hjälp med till- & ombyggnad
från skiss till färdiga bygglovshandlingar
Bengt Sigander Arkitekt SAR / MSA
www.sigander.se
Snorrevägen 19, 168 54 Bromma
073 908 31 10

Ombyggnad/tillbyggnad/stambyten
Engqvist Bygg AB
www.engqvistbygg.se
Ingentingsgatan 6, 171 71 Solna
070 529 35 22

Fönster, ombyggnad och renovering
NORRA ÄNGBY BYGG AB
offertnorraangby@gmail.com
073 944 88 19

Om & tillbyggnader, renoveringar, fasad,
badrum, målning!
Roberts hantverksservice
www.robertshantverksservice.com
Adilsvägen 16, 168 53 Bromma
070 412 63 84

Badrumsrenoveringar, till- & ombyggnad!
T.Berggren Bygg AB
Lerviksvägen 16
184 63 Åkersberga
0708371476

Totalentreprenör
J-Eklund Entreprenad AB
janne@tvatumtvabygg.se
070 783 93 75

Annonsera

Boka 4 ggr/år för 1000 kr!

Medlemsförmåner

Föreningen har hos några medlemmar placerat ut en del trädgårds- och andra prylar för lån. Medlemmar kan ringa och boka.

Flaggstångsvinsch

Torgil Leifsson, Jomsborgsvägen 7,
070-531 13 40, torgil.leifsson@gmail.com

Gallervält

Krister Bengtsson, Rökstensvägen 11,
08-87 22 59.

Elektrisk märkpena för metall

H E Jonsson Jordanesvägen 7
070-897 02 22.
Gratis lån men deposition.

Stege 9 m

Elias och Malin Diarbakerli
Franklandsvägen 29
Tel 070 424 00 61

Färglikare

och Tidskriften Byggnadskultur

johan.schaeffer@yahoo.se
073-983 22 07.
Gratis lån men deposition. Max 3 dagar.

www.norra-angby.se
facebook.com/norraangby

Sju av tio hushåll är medlemmar.
Tillsammans verkar vi för att Norra Ängby
ska fortsätta att vara stans bästa bostadsområde!

För medlemsavgiften
bara 150 kr/år får du delta
i föreningens kurser och
andra arrangemang

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Föreningen välkomnar alla hushåll i Norra Ängby som medlemmar.

Medlem blir man genom att betala medlemsavgiften, som gäller för perioden april-mars. I april-maj delas ett medlemsbrev med erbjudande om medlemskap ut till alla hushåll i Norra Ängby. Medlemsavgiften (150 kr) betalas till föreningens Plusgiro 940178-7. Använd helst referenskoden i brevet som betalningsreferens samt namn och gatuadress vid betalning.

Med ditt medlemskap får du

- möjlighet att delta i föreningens alla aktiviteter under ett helt år
- ditt exemplar av Ängby-kalendern hem i brevlådan
- låna föreningens prylar; stegar, märkpenna färglikare mm
- nyttig och intressant information på föreningens hemsida och i flera Facebook-grupper

Inte minst viktigt är att du då stödjer föreningens engagemang i för Norra Ängbyborna angelägna frågor som t ex nybyggnationer i och omkring vårt område eller att sprida kunskap om och främja områdets unika karaktär.

Ansvarig för medlemsregistret är Sven Rygart, som du kan nå med epost-adressen medlemsregister@norra-angby.se

Föreningen följer regelverket kring personuppgifter; GDPR. Se hemsidan för detaljerna.

Kulturmiljögruppen inom Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Gruppen vill – utgående från Norra Ängby som riksintresse för kulturmiljövården:

- öka kunskapen om och medlen till bevarande av stadsdelens unika värden
- genom insamling av bakgrundsmaterial och kontakt med berörda myndigheter dokumentera stadsdelens historia
- göra fakta om våra hus och trädgårdar tillgängliga för de boende så att de kan anpassa dessa med bibehållen inneboende charm för framtida behov

Vill du engagera dig i dessa frågor är du mycket välkommen. Vi träffas ungefär var sjätte vecka.

Mejla kulturmiljögruppen medlemsregister@norra-angby.se eller Johan Schaeffer: johan.schaeffer@yahoo.se eller 0739 83 22 07.

Föreningens styrelse

Pelle Sahl, ordförande, kassör och ansvarig utgivare, 070 694 81 18, pellesahl@gmail.com

Elisabet Engdahl Linder, sekreterare, Fb-redaktör, julmarknad, kalender och redaktion, 070 746 62 40, elisabet.engdahl.linder@gmail.com

Carola Bengtsson, Ängbyglöggen, midsommar- och julmarknad, 070 733 58 42, carola.my@hotmail.com

Bengt Randers, administratör för hemsidan. 070 344 53 85, bengt.randers@gmail.com

Suppleanter:

Anna-Karin Ekholm, 070 721 30 53, annakarineholm@hotmail.com

Eva Engfeldt, 073 987 89 95, eva.engfeldt@gmail.com

Jenny Hansson, 073 158 48 86, jennybhansson@gmail.com

Adjungerad till styrelsen:

Rolf A Olsson, tidningens producent och redaktör, 070 564 93 93, rolf@rao.se

Revisorer:

Per Änäs, 070 742 17 26, per.anas@hotmail.com

Rolf Jarlås, 073 705 87 16, rolf.jarlas@gmail.com

Suppleant:

Lasse Johansson, 070 584 82 50, lasse.g.johansson@gmail.com

Valberedning:

Lotta Hirschberg, 073 997 63 39, lotta.hirschberg@gmail.com

Medlemsregistret: (medlemsregister@norra-angby.se)

Sven Rygart, ansvar för medlemsregistret, 070 518 18 51, sven.rygart@gmail.com

Föreningens adress: Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, c/o Sahl, Hirdvägen 14, 168 53 Bromma

Program

Att beskära äppelträd

Lördag 14 september kl 11-15

Stora Ängby Allé 15.

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 4

Run of Hope 2024

Lördag 21 september

Ängby torg

Ängby Runners till förmån för Barncancerfonden

Mer information: www.barncancerfonden.se

4H-dagen

Lördag 21 september kl 11-15

Björklunds hage

Mer information: www.4h.se/bjorklundshage

Trädgårdens historia

Onsdag 25 september kl 18:30

Tempus, Beckombergavägen 3

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 4

Ljuskväll runt Kyrksjön

Lördag 28 september kl 18.30-21.00

Mälarscouterna i samarbete med

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening m.fl.

Mer information: www.malarscouterna.se

Äppelsöndag

Söndag 29 september kl 12-15

Ängby torg

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 4

Halloween

Lördag 26 oktober från kl 16.30

Björklunds hage

biljetter säljs på easytic.se

Mer information: www.4h.se/bjorklundshage

Julmarknad första advent

Söndag 1 december från kl 12

Ett NÄT-arrangemang – mer info i nästa nummer

MÅLA BROMMA
FASAD, FÖNSTER & TAK

Boka in en Fasad eller Fönsterrenovering

Välkommen till **MålaBromma**, med över 20 års erfarenhet inom fasad- och fönsterrenovering.

Vi erbjuder professionella hantverkartjänster med hög kvalitet och finish.

Kontakta oss idag för en kostnadsfri offert och besök vår hemsida för att se våra tidigare projekt och kundreferenser.

08-51 51 92 10

info@malabromma.se

www.malabromma.se

